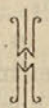

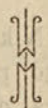
Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Večja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: K padcu liberalizma na Slovenskem. — Gospodom pri „Domoljubu“. — K gibanju kmetov na Ruskem. — Političen pregled. — Štajersko: Dr. Koroščeva kandidatura. Razno. — Primorsko: Razno. Kranjsko: Razno. Podlistek: Papež v ječi.

K padcu liberalizma na Slovenskem.

Zadnji liberalni zaupni shod v Ljubljani ni pomenjal drugega kakor oficialno priznanje prvakov samih, da so dogospodarili in da so brez tuje pomoči zapisani poginu. Sami brez programa, brez življenja so se jeli ozirati tiho in skromno na okrog, kdo bi jim hotel pomagati in jih mogel rešiti. Prisegali so nekaj, da žrtvujejo radi svoje življenje za svoje prepričanje, danes — moške so postali tekem let požrtvovalni — so pripravljani darovati svoje prepričanje za svoje življenje. Te izpremembe se seveda izmed liberalnih nihče niti ne zaveda: prvaki ne, ker so jo storili prisiljeni; njih somišljeniki ne, ker so politično premalo globoki. Saj se nahajajo med temi celo ljudje, ki jim kar v glavo ne gre, da ni postal „Naš List“ liberalen s tistim hipom, ko sta bila izvoljena dva njegovih sotrudnikov — dr. Vladimir Ravnihar in dr. Fran Novak — v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke! In značilno je zopet za liberalne voditelje, da vidijo baš v politično tako lahkomišelnih ljudeh svoje največje zaupnike. Voditelji in somišljeniki, ki ne razločujejo med seboj in med nami, ki si sploh misliti morejo, da stopamo kdaj mi za njimi — taki ljudje so že davno podpisali svojo popolno kapitulacijo. Ali pa menijo, da nam nedostaja poguma in vztrajnosti — ljudem z novim naziranjem?! Njim je bila politika nekaj kategoričnega, nam je nekaj hipotetičnega, uvetnega. Njim je bilo politiziranje osebnost, nam je učenje in delo —

Papež v ječi.

Ko se je vrnil lani umrli škof iz Piačence, Skalabrini z velikega potovanja, ga je sprejel rajni papež Leon XIII. v posebni avdijenci. Dolgo časa sta se razgovarjala papež in njegov škof o marsičem, predvsem o ogromnem izseljevanju iz Italije in o prizadevanju, s katerim je poskušal Skalabrini preprečiti izseljevanje. Papež ga je zelo pohvalil, koncem govora pa omeni, da ima nujno prošnjo, ki jo mora Skalabrini izpolniti. Vesel, da more služiti svojemu najvišjemu gospodarju, povpraša škof po vsebini te želje. In papež mu naznani, da potrebuje nujno brošuro, ki bi razvijala misli o zbliznanju italjanskega kralja s papežem. Sam mu očrta glavne ideje — ali brošura mora biti natisnjena že tekom petih dnij.

Upiral se je nekaj časa temu piačenski škof, skliceval se je na svojo utrujenost vsled potovanja in na izvanredno kratki čas petih dnij, kakor tudi bi drugače rad služil idejam, ki jih goji in on sam vsa svoja zadnja leta. Treba pa ni bilo baš premnogo prigovarjanja: Skalabrini se uda, odhiti v svoj hotel v Rimu,

da tega res ne čutijo, jim ne zamerimo, kajti od njih drugega pričakovati ne smemo in ne moremo.

Pojav liberalizma na Slovenskem je bila naravna posledica stremljenja naše duhovščine po odločilni besedi v vsakem javnem in zasebnem vprašanju. Delo in bistvo liberalizma pa ni bilo nič drugega, kakor oboževanje gotovih oseb, iskanje bogatih in obilnih javnih služb, utrjevanje pozicij svojim privržencem; tistim pa, ki niso trobili v njih rog, brezobzirni pogin in maščevanje.

Vse, kar se zgodi — se zgodi kot nekaj neizogibnega (Parerga I.). Temu seve ostanki slovenskega liberalizma ne verujejo. Še vedno mislijo, da jih bo mogoče rešiti na kak čudodelni način. Stvar je smešna, in naj jo gledamo od katerekoli strani: za nje, če mislijo, da je to mogoče; za nas, če bi kaj takega sploh poskušali. Kot neizogibna posledica razmer in teka časa je dospel liberalizem na Slovenskem do svojega konca. Polagoma je šla njegova pot kvišku, da pade za to tem hitreje, čim dospe do svoje vrhne kulminacije, na tla.

S tem pa, da je izigral liberalizem pri nas, nastane neobhodna potreba nove, močnejše, globlje in resnejše protiuteži klerikalizmu. Liberalni voditelji, ki so predlagali sami nekaj naših v svoj odbor, so s tem posredno priznali — neposredno sta storila to dr. Tavčar in Ivan Hribar na marčnem shodu — da nas smatraje kot nekaj neobhodno potrebnega za razvoj svobodne misli na Slovenskem. To priznanje nas veseli v toliko, v kolikor se spomnimo včasih minulega bagateliziranja naših boriteljev in somišljenikov po tistih, ki so podali zdaj radi ali neradi gorenje priznanje. Ali kakor rečeno, je učinkovala taka kapitulacija le hipno, in nam se gre zdaj za nekaj povsem drugega.

Liberalni zaupni shod v marcu nas je presenetil v dvojnem oziru: da so odložili njegovi

se zapre v sobo in naroči, da ga ne sme nihče motiti. In tako se je zgodilo, da je zapustila brošura tiskarno na večer petega dne po zadnjem dogodku. Papež sam je dal osnovno idejo, popravljala tiskovne pole in dostavil oziroma prečrtal, kar se mu je zdelo potrebno.

Ali kako se je začudil škof Skalabrini, ko zagleda dva dni potem uradno glasilo vaticanske kurije. „Osservatore Romano“, največje papeževo glasilo, je v svojem uvodnem članku silovito napadalo Skalabrinijevo, na papežev ukaz spisano knjižico. Organ Vatikana je pisal, da ne more biti pisatelj take knjige nihče drug kakor kak krivoverec, prostozidar ali še kaj slabšega. Ves iz sebe hiti Skalabrini pred papeža, kjer protestira proti takemu psovanju iz lastnega tabora, ker je storil to, kar mu je ravno ta tabor naročil. „Z zasramovanjem me obdajajo, ker sem kot pobožen škof pokoren svojemu papežu“ — tako se je pritoževal dobri škof. Dolgo časa je skušal utolažiti papež Skalabrinija. Končno mu obeta, da mu poplača vse to na tihem. „Moje plačilo je bilo v tem, da sem smel podati Vaši Svetosti vse, kar sem hotel“. To so bile zadnje Skalabrinijeve besede.

sklicatelji svojo misijo tako hitro, da niso predložili niti nobenega programa več; drugič pa vsled tega, ker se nam obeta, da pridemo na krmilo. Slednjega smo tako malo pričakovali, da smo bili nad tem naravnost osupnjeni. Pripravljeni na boj, ki bi trpel leta in leta, naj posežemo kmalu po vodilnem veslu slovenske politike! Naravno, da je tudi v naših vrstah mnogo, in deloma popolnoma upravičenih pomislekov proti temu, in ne bi se bilo čuditi, če bi obstajala opozicija — pisatelj teh vrst razumeva pod tem frakejjo izven strank stoječo — še nadalje. Ali eno pa velja za opozicijo tako na zmerni desnici kakor na skrajni levici: sprejema našega programa ne smatramo kot preosnove liberalne stranke na Slovenskem, pač pa kot snovanje nekaj povsem novega, kajti da bi se dali izrabljati kot sredstvo v kak drugačen namen, tega je pričakovati tako malo od naših najzmernejših kakor najradikalnejših elementov.

Wer die Gedanken seiner Vorgesetzten denkt, gehört zum geistig unkultivierten Pöbel; darum ist mein imponirender Bruder Hans im Grunde so schrecklich wenig vornehm — und folglich auch so wenig freisinnig¹⁾. (Ibsen.)

In v tem si je edina — to lahko trdimo — do sedaj še vsa opozicija. Mi prodrimo z vsem že zdaj — ali pa ostanemo še v naprej to, kar smo: den noch unentwickelten Köpfen begreiflich zu machen, daß die Liberalen die ärgsten Feinde jedes freien Mannes sind.²⁾ (Ibsen.)

Objektivus.

¹⁾ Kdor gre v svojih mislih za svojimi predstojniki, spada med duševno neomikano druhal; zato je tudi moj spoštovanje vzbujajoči brat Ivan po svojem bistvu tako malo moški in plemenit — in vsled tega tudi tako malo svobodomiseln.

²⁾ Privesti še nerazvite glave do spoznanja, da so liberalci najhujši nasprotniki vsakega svobodnega moža.

*

Vsak hip izide v Italiji kak spis, ki govori in priporoča zbliznanje kralja s papežem. Kdo je njih avtor, se navadno ne izve. Prelat, katoliški duhovnik, veren katoličan — to so navadni podpisi, ki jih nosijo taka dela.

Nekdanja papeževa cerkvena država je bila najuglednejša, kar jih je bilo v srednji Evropi, ali s časi so se izpremenile tudi razmere. Cerkvena posvetna vlada je postajala vedno manjša, naposled je bila papeževa država omejena le še na Rim. Ali italjanski bojevniki za svobodo in združenje svoje domovine niso mirovali prej, dokler ni padel tudi Rim pod vladno italjanskega kralja in papež se je moral omejiti na Vatikan. Vatikan, ogromne zidine in vrtovi, ki se razprostirajo na zemlji, ki meri 28 kvadratnih kilometrov, katerega poslopja imajo nad 20 velikih dvorišč in nad 200 stopnjišč, kraj, kjer so zbrane največje umetnine in knjige sveta, kjer tekmujeta udobnost s potratno razkošnostjo, ob katerih vhodih in promenadah stoje posebne telesne straže papeževe — to je današnja „ječa“ papeža. Odkar so posedle ita-

Gospodom pri Domoljubu.

Iz krogov svojih čitateljev na deželi smo prejeli: Gospodom pri klerikalnem Domoljubu je silno na poti Naš List. Svojim čitateljem svetuje, naj vržejo Naš List v peč ali na gnoj. Tudi piše imenovani list: kar je poceni, je navadno zanič, kaj šele, če se dobi zastonj. Temu hočemo malo odgovoriti. — Kar je poceni, je navadno zanič. To je res. Zato pa, ker izhaja Domoljub v večji obliki, je tudi cenejši od Našega Lista, je tudi zanič in slabši od N. L. Trditev dopisnika, da se daje N. L. zastonj, je izmišljena. Če se pošlje list parkrat temu ali onemu na ogled, ni to še pošiljanje lista zastonj. Saj daje tudi trgovec to ali ono stvar na ogled, zastonj pa ne. Zadnjič je govoril dr. Janez Krek v Trnovem, da se veseli svobodne liberalne stranke, in tudi svobodnega časopisja. In dr. Krek je pristaš Domoljuba in tudi podpredsednik klerikalnega kluba. Zato pa tolče Domoljub dr. Kreka po zobeh, kajti Domoljub ne trpi svobodnega časopisja. Previdni so pa ti gospodje, seveda prekratko. Njihov podvojvoda blebata po shodih „Čisti smo in čisti hočemo ostati, zato pa naj se le razvija svobodno časopisje in naj nas napada, vsaj zvemo, kje imamo napake. Kako pa misli Domoljub? On je seveda drugih misli: naj le govori Krek po shodih o svobodnem časopisju, nam bodo vsaj volileci res verjeli, da je naša stranka najboljša, mi pa bomo vsiljevali ljudem le naš Domoljub in preganjali druge časopise. S tem ohranimo vedno čisto lice, z Domoljubom si pa ohranimo kmete, naše zveste privrženice in z Domoljubom jih bomo vodili za sabo, kakor kužeka na vrvi. Se poznamo, gospodje, kaj ne.

In še nekaj povemo Domoljubu. Koliko kmetov prejema njihov list zastonj, ali pa za male denarje! Domoljub se sicer baha, da ima 26.000 naročnikov. A mi mu povemo, da založe za mnogo tisoč teh naročnikov denar klerikalni agitatorji, duhovniki.

Domoljub trdi včasih, da so vsi listi, ki ne trobijo v njegov rog, lažnjivi. Dobro, sedaj pa pogledjmo, kje so večji lažniki. Vsak list ima urednika, ki je odgovoren za vse, kar se v listu tiska. Če se kateri čuti žaljenega, pokliče urednika pred sodišče in urednik prejme, če je kriv namreč, zaslužno plačilo. A kako je pri uredništvu Domoljuba? Tega ščiti imunitetni urednik dr. Žitnik. Če ste klerikalci tako pravični, zakaj pa imate imunitetnega urednika? Saj če pišete samo resnico, se vam ni treba bati sodišča. Slovenec je svoj čas obetal, da odpusti takoj imunitetnega urednika, če odpusti tudi Narod svojega. Narod laže, je vpil Domoljub, urednika ima, ki se ga ne more tožiti, a naj postavi drugega moža in potem mu pokažemo. No zgodilo se je. Dr. Tavčar je odložil uredništvo Slov. Naroda in Slovenec in Domoljub sta svojo besedo snedla. Nobenega slovenskega lista ne ščiti imuniteta, samo resnico-

ljanske čete Rim, vlada med kraljem in papežem največje nasprotstvo, in ni se še prigodilo od tedaj, da bi prestopil kak papež mejo vatikanskega ozemlja.

Da je tako razmerje za dostojanstvo katoliške cerkve mučno, so izprevideli tudi že v Vatikanu gotovi krogi. Zdaj močnejša, zdaj je bila zopet slabejša struja, ki je delala za zблиžanje med kraljem in papežem. In kakor smo videli, je dajal celo Leon XIII. tajne ukaze, kaj in kako naj se stori, da bo postala teh misli tudi širša javnost. Nič manjši pristaš zблиžanju je sedanji papež Pij X., in vedno iznova in iznova poročajo listi, da so se tozadevna pogajanja že pričela, zdaj zopet, da se še niso itd. Vse to pa ne kaže drugega, kakor da se res vedno poskuša, in bodisi od te ali one strani. Za zблиžanje bi sicer ne bilo danes posebnih pomislekov več, želita si ga tako kralj kakor papež, ali vprašanje nastane, kdo se podvrže in pripozna vlado drugega? Papež, čim prestopi mejo Vatikana, je dolžan izpolnjevati in ravnati se po kraljevih postavah; kralj zopet, čim stopi v Vatikan, mora poslušati predpise, ki veljajo v papeževi stolici. Da je na papeževi strani še

ljubna lista Slovenec in Domoljub sta še pod varstvom imunitete!

Gospodje, ki učite tudi, da je laž velik greh, zakaj pa lažete sami, saj drugače si ne moremo misliti, ker ste snedli besedo dano Slov. Narodu. Če ste vseskozi pošteni in pravični, proč torej z imunitetnim urednikom!

Lažiljub pa s svojim hujskanjem ne bo proti Našemu Listu nič opravil. Čimbolj ga bo napadal, tem z večjo vneto ga bomo izpopolnjevali in razširjali. Sicer pa svetujemo Domoljubu, naj ne bije samega sebe po ustih!

F. A. L.

K gibanju kmetov na Ruskem.

Nikdar poprej se ni tako pogosto in tako mnogo pisalo in govorilo o Rusiji. Neizmerna država, od katere pričetka do skrajnega konca je več kakor tritedenske neprestane vožnje po železnici, je bila nam na zapadu nekaj neznanega. In zlasti mi Slovenci smo bili o ruskih razmerah zelo slabo, in ne samo to, ampak celo popolnoma krivo poučeni. Ruski car se nam je zdel kakor končni rešitelj in osvoboditelj vseh Slovanov. Kako prazno in prevarljivo upanje!

Tiho, in vendar neprestano vre v Rusiji. Že celo stoletje se bore ruski izobraženci za svobodo svoje domovine, in v ta boj niso priegnili samo delavcev po mestih ampak tudi kmetov po deželi. Na stotine in tisoče jih je bilo poslanih vsled tega v sibirske ječe in rudokope, kjer so umirali v neskončnih mukah in trpljenju.

Govoriti o kmetem vprašanju na Ruskem, pa bi se reklo napisati cel sklad knjig. Sto milijonov ruskih kmetov, živečih v neizmerni deželi, mora tudi res imeti potreb in zahtev, ki jih ni mogoče obdelati v eni knjigi, ki jih ni mogoče pregledati v prvem trenutku, in naš namen ni drugega, kakor pokazati v pričujočem le nekaj značilnejših potez gibanja ruskih kmetov v zadnjem času.

Ko so oprostili leta 1861. ruskega kmeta od graščaka in mu dali nekaj potrebne zemlje, ne smemo videti v tem kak dar ruske vlade. Kmetje so morali plačevati od svoje zemlje toliko novih davkov, da so jo preplačali 5—7krat, poleg tega so je prejeli tako malo, da niti misliti ni, da bi se povspel ruski kmet z zemljo, ki mu pripada danes, na kako višje gospodarsko stališče, da bi se razvil in ustanovil tako, kar so storili več ali manj poljedelci drugih držav. Pretežna večina zemlje je namreč še danes v lasti graščakov. Kmet, če hoče živeti, mora postati torej najemnik teh veleposestnikov; dobiček, ki mu ga vrže obdelovanje zemlje, ne ostane zanj, ne služi mu v njegovo gospodarsko okrepitev, ampak ga je treba odračunati kot najemnino. Tako se živi ruski graščak še danes od svojih kmetov, slednji so prej kot slej odvisni od prvih. Ruski graščak počiva celo leto, in ko

del vatikanske duhovščine, ki želi storiti konec sedanjim razmeram, ne more imeti drugih povodov in nagibov, kakor zgolj političnih. Vedo namreč ti, da se potem kmalu pokaže, kdo je pravi vladar v Rimu: naslednik Petrov ali potomec Humbertov. Da pa so zopet zmernejši elementi v Vatikanu proti vsakemu sporazumljenju, ima zopet svoje vzroke.

V Rimu je danes še na tisoče socialistov, republikancev, prostomislecev, protestantov, protozidarjev, nevernikov itd. In zdaj naj se pripelje po rimskem korzu papeževa kočija, kakor je bilo to v nekdanjih dneh: svetli Arapini vlečejo bogato okrašen voz in v njem v belo svilo napravljeni papež, deleč blagoslov s svojo desnico. Papež! papež! se razlega od ust do ust, odpro se okna in duri, vse hiti na ulico; vojaki obstoje kakor kipi; kočija rimskega mogotca obstoji sredi ceste in iz nje stopi mlada dama, zgrudeč se na kolena, da bo deležna najvišjega blagoslova. Žene, otroci, možje — vse poklekuj — bi pa bilo to tudi še danes tako? Kakor tudi naj si želi italijanska vlada mir in prijateljstvo z Vatikanom, kje pa prodre s postavo, ki bi silila vsakogar izmed Rimljanov, upogi-

pride jesen, pobere najlepšo žetev in sad za se, kot odškodnino za zemljo, ki jo je prepustil kmetu.

Popolnoma naravno je, če je spoznal ruski kmet že davno, da ni kmetska osvoboditev iz leta 1861. prav nič izpremenila splošnega dejanskega položaja in da je že ponovno pokazal svojo željo po izpremembi. Dolgo časa je upal ruski kmet, krestjanin imenovan, v carjevo dobro srečo. Ob vsaki priliki je molil Boga, naj pripelje batjuško-carja do poti spoznanja in se usmili kmetov. Ali ko so bila desetletja prošenj in zaupanja zaman, se je omajala tudi ruskemu kmetu trdna vera v usmiljeno in dobro srce svojega carja. Kakor se je prej ogibal in čuval kmet omikanih slojev, ki so zbog svojih šol in višjega spoznanja že davno uvideli, da je vse upanje ev carja zaman, tako se jim je pričel zdaj približavati. Nekdanje mišljenje, da pride vse zatiranje kmetov od takozvanih „gospodov“, od inteligence, je ruski kmet izpremenil, čim je videl, da so vladni krogi prav taki zatiraleci in preganjaleci teh omikanih slojev, kakor celega kmetskega stanu. Nekdanja mržnja do „gospodov“ je izginjala in vladno prizadevanje, obrniti ost splošne kmetske nezadovoljnosti proti inteligenci, ima od leta do leta, od meseca do meseca manj uspehov. Čim prej in temeljiteje pa se je ta poskus ponesrečil, tem tesneje sta se združevala ruski kmet in izobraženec v boju za svobodo in pravice.

Splošna nezadovoljnost, kot naravna posledica, je privedla kmete najprej do uporov in puntov proti graščakom. V mnogih pokrajinah so napadli kmetje veleposestnike, jih ali pregnali ali celo ubili, pokradli jim imetje in si je razdelili med seboj, posekali jim gozdove, dostikrat jih v prvi jezi celo požgali. Posledica tega pa ni bilo nič drugega, kakor da so napadle kazaške čete in policija dotične uporne vasi, postrelili kmete, ali jih bičali do smrti, njih žene pa onečastili. Na ta način je zadušila vlada na stotine kmetskih revolt.

Izobraženci so spoznali kmalu, da so taki kmetski nemiri brez drugega uspeha, kakor da se končajo na obeh straneh z grozodejstvi in krvjo: najprej se uniči premoženje graščakov, in ta svoj korak poplačajo kmetje stoterno s svojo krvjo. Spoznali so, da ne vede samo pot, ki so jo ubrali kmetje, do nobenih uspehov, ampak da je tudi nepostavna. Pobijati in škodovati ljudem na življenju kakor premoženju je ravno tak greh, če ga store graščaki, kakor če ga izvrše kmetje.

Inteligentni sami so pričeli odvracati kmete od te nepostavne in do nobenega drugega cilja kakor moritev in pokončanje imetja vodeče poti in jih zvracati na mirno in postavno, a zato hujše orožje kakor vse drugo, na pot organizacije. Odvrniti kmeta od ropanja, dati kmetskemu gibanju organizatorični značaj, to je postala naloga ruskih inteligentov. Šli so zato med kmete, in ko so dobili nekaj ožjih zvez z njimi, so ustanovili najprej osrednji, cen-

bati se na kolena, če se vozi papež na izprehod po rimskih ulicah? Če pa je to nemogoče, bi ne trpela s tem papeževa avtoriteta več, kakor si mislimo?

On, božji namestnik na zemlji, kakor uči katoliška cerkev, bi se vozil po Rimu in drugje, a mimo njega bi drdrali avtomobili in električni tramvaj, ljudje pokritih glav bi naglo stopali naprej — in nikjer bi ne bilo onega spoštovanja, ki se zdi neločljivo zvezano z Vatikanom.

Zgolj zunanost so taka vprašanja, ali na vatikanskih tleh so odločilnega pomena. In prav zaradi tega je težko verjeti, da bi bilo sprazumljenje mogoče, vsaj v doglednem času ne. In tudi če bi naposled vendar zmagala struja, ki se želi približati kralju, je vendar gotovo, da se papež zopet prav kmalu umakne v svojo ječo s 1100 sobanami. Nihče mu ne bo kalil in žalil tam njegove avtoritete. Veliki dogodki minulega stoletja so namreč taki, da ni glede vprašanja papeževega položaja nobena drugačna rešitev mogoča.

I. K.

tralni odbor, ki ni imel nobene druge namere, kakor razširjati agitacijo za sklicanje splošnega kmetijskega kongresa. Vlada je seve takoj zaznala, za kaj se gre, in napovedala je že vnaprej, da takega sestanka kmetov iz raznih pokrajin ne bo dovolila. Taka prepoved se ji je zdela močna dovolj, da prepreči enkrat za vselej vsak resnejši pokret svojih kmetov.

Ali vlada se je zmotila. Res je, da je ta prepoved zelo otežkočila vsako agitacijo za shod, ali vzlic temu se je zbralo prve dni avgusta minulega l. 1905. v Moskvi osemdeset kmetov-zaupnikov iz raznih gubernij (pokrajin) na prvo posvetovanje. Pridružilo se jim je še okrog 20 inteligentov: nekaj pisateljev, nekaj urednikov in še nekaj drugih, ki se niso bali, udeležiti se tega tajnega kongresa. Prva stvar, ki so jo sklenili kmetje, je bilo priznanje neobhodno potrebne „vseruske kmetijske zveze“, ki bodi najvišja organizacija kmetijskega stanu. Poleg tega so zahtevali politične prostosti, ustavno vlado, zemljo pa so proglasili kot dar božji, ki je last vseh ljudij, in ne samo nekaterih. Te svoje sklepe so dali tiskati in jih razširjali po deželi, obenem pa so agitirali, da bi sklicala vsaka večja občina kmete na shod, na katerem naj bi sprejeli sklepe prvega moskovskega kmetijskega sestanka, obrazloživši še nove težnje in zahteve, ki bi služile potem osrednjemu odboru vseruske kmetijske zveze kot temeljna podlaga za sestavljanje načrta poljedelske (agrarne) reforme, ki naj bi jo izvedla zahtevana дума, t. j. državna zbornica, v kateri bi imeli mesto zastopniki vseh stanov in narodov cele Rusije.

Vlada je kmalu videla, da ni več kos takemu splošnemu gibanju, ki je naraščalo kakor vihar. V prvi zbežanosti je dovolila drugi kmetijski kongres, ki je bil zopet sklican v Moskvo, komaj tri mesece po prvem! Ali dasi je bilo za delo tako malo časa, in je delalo nepopisne težkoče še neznanje branja in pisanja večine ruskih kmetov, vendar je imel drugi kongres že povsem drugačno lice. Nele, da so bila vsa zborovanja javna — to pot se je tudi res lahko trdilo, da prihajajo udeležniki na kongres kot izvoljeni in poslani zaupniki kmetov, in ne več kot na tihem po inteligentnih krogih povabljeni možje.

Centralni odbor vseruske kmetijske zveze je pridobil od avgusta do novembra nad stotisoč kmetov, ki so pristopili zvezi, živčev v 42 različnih pokrajinah. In ti so poslali na shod v Moskvo 160 svojih zaupnikov. Če pomislimo, kako slabe ceste in železniške zveze so še danes v Rusiji, in kako ogromne razdalje so od Moskve do raznih gubernij, se nam mora zdeti ta kongres kot nekaj največ mogočega, kar se je sploh dalo doseči v teh treh mesecih.

Tega so se zavedali tudi zbrani kmetje in inteligentni, zato je vzrastla v njih samozavest, videč, da stojijo za njimi celi tisoči še drugih mož, ki mislijo in zahtevajo isto — so se podali na revolucionarno pot. Sprejeli so celo vrsto sklepov, katere izvršiti bi se dejalo, mahoma izpremeniti vse razmere na Ruskem. Tako so se zedinili, da ne kupijo in ne vzamejo v najem od graščakov ničesar več, ne polja, ne gozdov, ne hiše, da ne plačajo nobenih davkov več; da prično pomladi prihodnjega leta 1906. s splošnim poljedelskim štrajkom; da bojkotirajo vse prodajalne in druga podjetja, ki jih vodijo in so last graščakov in da ne pripoznajo in ne plačajo nobenih dolgov, ki so jih storili tekom let pri državnih blagajnah in so vknjiženi na njih posest. (Konec prih.)

Hrvatska.

(Zmaga opozicije.) Madžaronska stranka je doživela pri zadnjih volitvah v hrvatski deželni zbor strahovit poraz. Zmagali so na celi črti združeni opozicionalci tako, kakor niso pričakovali. Kakor znano, šteje hrvatski deželni zbor 88 poslancev, od teh jih je v opoziciji proti madžaronom sedaj izvoljenih 54 poslancev, madžaronskih poslancev je še 34. Svojim bratom Hrvatom izraz našega iskrenega veselja nad zmago krutih tiranov. S tem, da so podlegli Madžaroni, bo moral izvajati svoje posledice tudi ban Pejačević, ki je dejal še pred ne-

dolгим, da je vsa njegova opora v — Madžaronih. (Volilno pravico na Hrvatskem imajo uradniki in pa oni, ki plačujejo vsaj 30 gid. direktnega davka. Približno na vsakih 400 prebivalcev odpade en volilec.)

(Štrajk.) Zidarji v Sušaku so vstopili minulo nedeljo v štrajk.

Češka.

(Nemško vseučilišče v Pragi.) Tekom letošnjega leta nameravajo uvesti na nemškem vseučilišču v Pragi predavanje iz češčine. Nemci store to vsled tega, da dobe potem službe tudi v čeških krajih, kjer hočejo potem razširjati in uveljavljati svoje vsenemške težnje.

Bosna-Hercegovina.

(Krvavi spopadi.) Štrajkujoče delavke tobačne tovarne in delavci v opekarnah so napadli mestno hišo in tramvajske vozove s kamenjem ter naskočili tudi orožnike. Orožniki so streljali ter hudo ranili šest oseb, izmed katerih sta dve že umrli. Civilni adlatus baron Benko je nato obljubil delavcem izpolniti vse zahteve. Po mestu patrolirajo vojaki. Drugače so se vedli štrajkujoči vzorno. Minulo sredo je izpolnila vlada skoro vse zahteve štrajkujočih, zato so se podali ti zopet na delo.

Srbija.

(Skupščina — razpuščena.) Srbska skupščina je razpuščena in so takoj razpisane nove volitve, ki bodo 24. junija. Nova skupščina se sestane 8. julija.

(Srbija in Avstrija.) Nova vlada je z Avstrijo dosegla sporazumljenje. Začasna trgovska konvencija bo v veljavi do daljne naredbe.

Črna gora.

(Potovanje kneza.) Knez Nikola je odšel na Dunaj, ker je precej bolan. Tu je poklical k sebi nekaj znamenitejših zdravnikov. Nasvetovali so mu, naj odide v Karlove vane. Kneza je obiskal cesar Franc Jožef.

(Napredek.) Črna gora si zelo prizadeva, da ne bi zaostala za drugimi državami v napredku. V najkrajšem otvorijo v Cetinjah veliko banko, ki jo bo vodil nek Čeh, pred nekaj tedni so ustanovili cetinjsko hranilnico in posojilnico, ki je zdaj tretja v deželi in že posluje.

(Nove znamke.) Črna gora dobi z novim letom 1907 nove poštno znamke.

Bolgarska.

(Vatikan in Bolgari.) Bolgarski listi pišejo zelo ostro proti škofu Meniniju, ki stremi za tem, da bi opustili Bolgari svojo pravoslavno vero in se dali krstiti za rimske katolike. Tudi nekateri ruski listi so odločno proti temu, češ da je pravoslavna vera na Bolgarskem narodna, da pa služi katoličanstvo vedno in povsodi le drugim političnim namenom.

Rusija.

(Volitve v dume.) Dosedaj je izvoljenih v ruski državni zbor 324 poslancev. Od teh je 152 kmetov, 53 plemenitnikov, malomeščanov 8, ostali so po poklicu negotovi, največ publicistično delujočih oseb.

(Otvoritev dume.) Danes na petek je slovesna otvoritev dume. Nagovor na poslance ima car v prestolni dvorani.

(Nova mornarica.) Car je izdal ukaz na ministra mornarice, naj skrbi, da se začne nemudoma graditi nova ruska vojna mornarica.

(Gapon.) Neki angleški list poroča iz verodostojnega vira vest, da so popa Gapon dne 5. aprila obesili 4 revolucionarji iz delavskih slojev, ker se je dokazalo, da je bil Gapon kakor vohun v službi ruske vlade.

Tirolska.

(Štrajk mizarjev.) V Bozenu so pričeli mizarški pomočniki štrajkati. Zahtevajo skrajšanje delavnega časa in povišanje plač. Delodajalci so izjavili, da ne morejo izpolniti teh zahtev.

Šlezija.

(Šolstvo.) V Šleziji je 505 javnih ljudskih šol; od teh je 233 nemških, 128 čeških in 142 poljskih; 24 nemško-čeških in 28 nemško-poljskih. Te šole je obiskovalo 118.742 otrok. V Šleziji biva 220.371 Poljakov, 146.360 Čehov in 296.570 Nemcev. Nemci imajo 233 ljudskih šol, Poljaki pa samo 142. Dvojna mera!

Italija.

(Za slovensko vseučilišče.) V Milanu o priliki otvoritve velike ondodne razstave zbrani italjanski visokošolci so glasno demonstrirali za italjansko vseučilišče v Trstu in za slovensko vseučilišče v Ljubljani. (Morda odpre to nekaterim našim voditeljem oči, da prično vendar naposled resno razmišljati o vprašanju Ljubljana ali Trst.)

(Velik štrajk.) V Turinu štrajka okrog 20.000 delavcev v predilnici. Zahtevajo znižanje delavnega časa na deset ur. Prišlo je do spopadov med štrajkujočimi ter policijo in vojaštvom. Več oseb je ranjenih, nekatere precej opasno, ubit ni nihče. Ker so se lastniki predilnice upirali, so sklenili tudi ostali delavci, da prično z generalnim štrajkom. Glede na to so se tovarnarji udali in dovolili deseturni delavni čas.

Nemška Poljska.

(Na ukaz od zgorej.) Škof Likowski na Poznanjskem je zapovedal vsem duhovnikom svoje škofije, da morajo izstopiti iz poljskega narodnega obrambnega društva „Straža“. Odslej je vsem duhovnikom prepovedano vstopiti v to narodno društvo. Brezdvomno se je to zgodilo po višjem naročilu, klerikalizem se namreč noče zameriti nemški državi, ki bi rada zatrla vse Poljake.

Nemčija.

(Krvav spopad.) Kakor smo že poročali, strajkajo delavci v hamburški luki. Družba „Hamburg-Amerika vozna črta“ si je pomagala s tem, da je najela Italjane, ki prenašajo blago iz luke na ladje. Slučajno pa je padel iz znatne višine na glavo nekega Italjana težek zaboj. Italjan je bil seveda na mestu mrtev, njegovi tovariši pa so menili, da so vrgli na nje nemški delavci zaboj navlašč, ker so prevzeli delo štrajkujočih. Zato so potegnili svoje nože, skočili na krov ladje in se vrgli na nič sluteče nemške delavce. Vnel se je boj na življenje in smrt, ki se je končal z zmago Nemcev. Ranjeni so skoro vsi, desetorica zelo nevarno.

(Davek na avtomobile.) Nemčija upelje davek na avtomobile in na tantjeme.

(Davek na vozne listke.) Nemški državni zbor je sprejel vladno predlogo, ki določa davek na vozne listke. Karte pod 72 v. so proste, zatem stopnjujejo davčne pristojbine od 18 v. do 9 K 60 v.

Španija.

(12 anarhistov.) V Barceloni so prijeli pred kratkim šestnajst anarhistov in jih obdoličili, da so se pečali z izdelovanjem peklenjskih strojev. En tak stroj je našla policija, vendar niso mogli anarhistom ničesar dokazati, zato so jih izpustili. Peklenjski stroj so izročili laboratoriju, da ga preišče.

Galicija.

(Boj do skrajnosti.) V Lvovu je bil velik shod za splošno in enako volilno pravico. Na shodu je govoril med drugimi tudi vodja poljskih socialistov, Dašinski. Pozivljal je, da naj bosta kmet kakor delavec vsak hip pripravljena stopiti v splošno stavko, čim bi se stavlale volilni reformi nepremagljive ovire na pot. Blizu 10.000 mož broječa množica je šla pesmi prepevaje pred spomenik revolucionarnega pesnika Adam Mickiewicza, kjer so razvili delavci rdečo zastavo. V istem hipu pa je posegla vmes policija. Konjska kopita in sablje so izvrševale svoj posel izborna. Dašinski se je povspel na ograjo spomenika in zaklical: „Če misli policija, da naj stopijo na mesto volilne reforme sablje, potem so delavci prisiljeni, da pograbijo za bombe in samokrese: to je edini odgovor.“

Francija.

(Volitve v parlament.) Pri volitvah v francosko zbornico je bilo izvoljenih 26 nacionalistov, 56 progresistov, 77 konservativcev in liberalcev, 64 republikancev iz levice, 83 radikalcev, 74 socialistov-radikalcev, 32 združenih socialistov, 10 neodvisnih socialistov. Protiklerikalni poslanci so izgubili 11 poslancev, dobili pa so jih 35, torej imajo zdaj 24 mož več, kakor so jih imeli v zadnjem zasedanju.

(Preiskava v uredništvu.) Vsled hišne preiskave v uredništvu nekega pariškega lista je vložila družba pariških časnikarjev na ministrskega predsednika energičen protest zaradi takega kršenja stanovske tajnosti.

Štajersko.

Dr. Koroščeva kandidatura.

V Mariboru, dne 10. maja. 1906.

Ni še kmalu kaka kandidatura razburila naših spodnještajerskih duhov tako zelo, kakor to pot. Že po Žičkarjevi smrti so se začeli med nami posamezni glasovi, ki so pravili, da hoče kandidirati na mesto umrlega župnika urednik mariborskega „Slovenskega Gospodarja“, dr. Korošec. Odpor, ki se je dvignil takoj tedaj proti tej nameri, je pokazal, da je na eni strani prav tako nasprotstvo dr. Korošču, kakor se ga hoče postaviti z druge strani na eno najvažnejših javnih mest. Ali čim se je reklo, da ne misli razpisati vlada nadomestne volitve za Žičkarjev mandat, je potihnilo razburjenje.

Zopet pa se je pojavilo isto, ko nastopa dr. Korošec iznova kot kandidat.

Dr. Korošču, ki je danes v najlepših moških letih, ne moremo odrekavati niti nadarjenosti niti delavnosti. Oboje ga odlikuje pred svojimi stanovskimi tovariši, in kdor ga pozna še izza mladih let, bo rad pripoznal, da je slutil že tedaj, da je odprta dijaku Korošču pot v javnost. Ali kakor je morda dobrodošel dr. Korošec v najvišjih ženskih družbah, tako malo dobrodošel je on v našo politiko. Prav zbog njegove inteligence ga je obsojati najstrožje, da more odobravati početje kranjskega klerikalizma, katerega prvi bojevnik na štajerskih tleh je on. Dr. Korošec pomenja pri nas nositelja tistega zistema, ki ga je prinesel na Kranjsko dr. Šusteršič, ki ubija naše narodno življenje; katerega bojno sredstvo je brezmejna demagogija; katerega cilj je hierarhija, odločna beseda vsikdar in povsodi edino, le duhovščini; katerega namen je, nagrabiti si bogastvo. Boj, ki je okužil slovensko politiko na Kranjskem, je povzročil dr. Šusteršič, in isto hoče storiti zdaj dr. Korošec pri nas.

Ni čuda, da je završelo povsodi, in gojitelji blažene štajerske sloge so v največji zadregi. Naši poslanci, zbrani zadnjič v Mariboru, so sklenili, kakor se nam zatrjuje, da podpirajo dr. Koroščevo kandidaturo enoglasno in jo hočejo oktroirati na zaupnem shodu, ki je sklican za danes zvečer v Celje. Čim se je to zvedelo, so se pričeli gibati tudi od nasprotne strani. Nastalo je vprašanje, kaj storiti proti temu. Dr. Korošec, ki ima vsled svojega lista v gornještajerskih krajih precej zaslobe, v južnejših pa skoro prav nič, je duhovnik, in jasno je kot beli dan, da bi zasukali njegovi somišljeniki, čim bi se mu postavilo nasproti lajka, stvar tako, kakor da se gre za — vero, po receptu, ki se je na Kranjskem izborna obnesel. In prav vsled tega naj so izbrali nekateri naši politiki posvetnega stanu drugega duhovnika iz bližnje celjske okolice, ki ga hočejo postaviti na današnjem zaupnem shodu v Celju kot protikandidata dr. Korošču. Moža, ki ni pristaš kranjskega klerikalizma.

Kdor pa pozna ljudstvo pri nas v resnici, kdor zna ceniti prav delovanje ptujskega „Štajerca“, kdor išče pravih vzrokov razširjenja in uspehov tega lista, mora priti do spoznanja — in če je šel med ljudstvo, je slišal na lastno uho — da je našemu kmetskemu in malomeščanskemu ljudstvu že princip: ne duhovnika, ne advokata. S tem geslom pojde tudi „Štajerc“ v boj, in gotovo je, da bo imel njegov

kandidat število glasov, ki nas bo osupnilo, če mi nočemo vpoštevati ljudske volje.

Ne žele pa si samo klerikalni krogi dr. Koroščeve kandidature. Celo naši ekstremni, ki vidijo posledice in kvar naše sloge — ki je samo še navidezna! — pravijo, naj le sede dr. Korošec na poslaniški stol, češ, bo vsaj enkrat prodrt zid, ki utesnjuje naše politično življenje. Stvar ima, če tudi je problematična, vendar precej resničnega na sebi. Njeni zagovorniki so zadeli morda preko cilja, poleg pa gotovo ne, in njih nasprotniki se nam zde kakor oni Skolastik, ki ni hotel prej v vodo, dokler se ne bi naučil plavanja.

Vsekakor pa zna priti danes v Celju do prav hrupnih debat. Treba ne bo nastopiti samo proti bloku poslancev, ki hočejo dr. Koroščevo kandidaturo vsiliti, ampak tudi proti večini zapupnikov samih. Ako bo mogoče prepričati in in pregovoriti te, je seveda veliko vprašanje.

Sklicevanje zaupnikov se je izvršilo namreč na docela malomaren in brezbrizen način. Mož, ki mu je bila stvar podeljena, je moral biti vsaj sila komoden. Mesto da je res sestavil imenik mož iz vseh okrajev, mož, ki jim je res zaupati in bi mogli povedati pravo ljudsko voljo, je prepustil stvar političnim društvom, naj pošljejo danes v Celje svoje zaupne može. V teh društvih pa imajo, kakor je jasno, velik vpliv baš duhovniki, in kako je izpadlo izbiranje zaupnikov, je znano že danes.

Zato se morda ne motimo — vsaj mnogo znamenj govori za to — če trdimo, da prodre danes v Celju dr. Korošec.

O tem hočemo poročati prihodnjič.

Predsednik graškega nadsodišča se je mudil te dni v Ljubljani. Predstavila se mu je tudi deputacija odvetniškega društva, ki jo je vodil predsednik dr. K. Triller. Dr. Hrašovec iz Celja in dr. Rozina iz Maribora sta obrazložila pritožbe štajerskih Slovencev v sodnih zadevah, dočim je dr. Brejca g. Pitreich povabil, naj ga obišče v Celovec ter mu predloži vse s konkretnimi podatki podprte pritožbe koroških Slovencev. — Prav v zadnjem času se je zgodil nov škandal. Gospodje pri nadsodišču so si pri imenovanju sodnikov za podlago vzeli politiko nemške ljudske stranke. In ta politika ima načelo, da na Štajerskem ne sme biti nobenega sodnika slovenske narodnosti. Pod Gleispachom se je pričelo to načelo sistematično izvrševati. Vsakega sodnika, vsakega adjunkta slovenske narodnosti so potisnili na Kranjsko, medtem ko so iz Kranjskega poslali na Štajersko kakega kranjskega Nemca ali Kočevarja. Na tako umeten način hočejo ohraniti nemštvo na Sp. Štajerskem. Tej nemškonačionalni politiki morajo torej delati tlako „nepriustranski“ sodniki. Kako naj ima ljudstvo zaupanje do takega sodnika, ki od njega ve, da je prišel na Štajersko le kot politik, kot zastopnik nemško-nacijonalne misli, torej kot sovražnik ljudstvu, kateremu naj sodi „nepriustransko“. Zadnja, vže pod Pitreichom izvršena imenovanja dokazujejo, da se gospodje še niso poboljšali. Štajerskega rojaka Rudolfa Potočnika so predstavili v Idrijo, iz Kočevja pa je prišel v Celje kot sodni tajnik Nemeč Oton Cernštejn. Obenem so Slovenca sod. tajnika Grebenca v Celju imenovali sodnikom v Gor. Gradu. Ubili so torej dve muhi naenkrat. Iz Štajerskega so spravili v varno Kranjsko sodnika slovenske narodnosti; v Celji pa je zasedel mesto sod. tajnika, ki je veljalo kot slovenska posest, kranjski Nemeč. Gospodje postopajo jako rafinirano. Menda imajo pri graškem nadsodišču uradnika, ki se samo s tem peča, kako bi na prav umeten način prestavo sodnikov izvršil po sistemu, kakor ga je predpisala nadsodišču nemška ljudska stranka. Državnih poslancev dolžnost je, da prav pošteno zapopotajo; prepričani smo, da jih bodo podpirale pri tem vse slovanske stranke.

Radost štajerskih Nemcev. Navadno o slovenskih zadevah slabo poučeni belgradski tednik „Slovenski Jug“ je priobčil o priliki snovanja društva slovenskih profesorjev članek, ki ga smatramo mi kot docela brezpomembno in nepotrebno

demonstracijo. Pisec članka menda sam ni prave verjel samemu sebi — vzlic temu je zbog tistih vrstic nepopisno veselje v naših nemških krogih. Graški Tagblatt kakor celjska Vahtarica kar ne moreta zatajati svoje slasti in radosti nad „razkrinkanjem“ takega društva, ki naj je — izdajalsko.

Domovina — tožena. Deželni sodni svetnik Doxat iz Ljutomera je tožil odgovornega urednika Domovine vsled članka, ki je izšel v imenovanem listu dne 3. januarja t. l., kjer se sodnemu svetniku očita, da bode potrebno, mu pokazati pot na javno cesto s palico, da se odvadi svojega jahanja na sprehod. Nadalje, da je Doxat gospo Dijakovo, ki je baš prestala nevarno operacijo, prisilil, da se je z vozom vrgla v obcestni jarek, s čimer je njena rana zopet začela krvaveti, in da je vkljub temu Doxat mirno obsedel na konju in gledal, kako so se prevrženi ljudje pobirali iz cestnega blata, konečno da je samo svojemu prijatelju Thurnu zaklical, naj da ponesrečeni 1 K in da je nesrečnico pustil na cesti in oddiral s svojim konjem. Izkazalo pa se je zdaj, da je bil urednik Domovine gospod Spindler od svojega dopisnika iz Ljutomera popolnoma neresnično informiran. Vsled tega je podal Spindler častno izjavo, v kateri preklečuje in obžaluje vse, kar je pisal tozadevno proti ljutomerskemu sodnemu svetniku in plača vse tožbene stroške.

Mezgovci na ptujskem polju. V naši sosedni občini Slomi so se vršile preteklo soboto, dne 28. aprila volitve za tretji, dne 30. aprila pa za drugi in prvi razred. Slovenski kmetje smo dali dosedanjemu predstojniku, znanemu kmetu Visenjaku, pristašu peka Orniga, strašno nezaupnico. Izvoljen ni bil niti v odbor, čepravno je nad 27 let gospodaril občini. V tretjem razredu so propadli njegovi pristaši z 12 proti 53 glasom. Razmerje v drugem je bilo 10 : 16, in v prvem 4 : 6 glasov. Če mož ne bi gojil tako velikega prijateljstva z Nemei sploh in Ornigom posebej, se mu gotovo to ne bi zgodilo. Slovenski zavedni kmetje smo slavili zmago s streljanjem s topiči in upamo, da je slišal tudi „Štajerc“ odmevanje strelcev, ki so naznanjali, da se je zrušila njegova najmočnejša trdnjava v ptujskem okraju.

Iz Puščave. Našega „Štajerčevega“ pristaša A. K. je zelo razjezilo, da smo mu povedali, kar gre možu po njegovem zasluženju. Ali imamo še druge in naš namen ni družega — nobena jeza in nobeno sovraštvo — kakor spraviti jih s krive poti, na katero so zašli. Eden najnestrpnejših pristašev nemčurstva je K. K., v gotovem oziru tak, da se ne bavimo z njim nadalje. Hud in veren član nam nasprotne družbe je dalje A. Gomivnik. Morda se kdo spomni na ono dogodbico, ki jo je pogreval nekoč „Štajerc“ s tako slastjo. In z neko osebo te dogodbe je bil zapleten tudi zadnje imenovani. Pa tudi V. O. ne smemo pozabiti, zato ga pozivljemo kakor brat brata, da opusti čim prej ptujskega vragiča in se naroči rajši na druge slovenske liste. Saj jih ima dosti na izbiro. Drugače pa mu se zna pripetiti kdaj kaj neprijetnega! Imamo pa pri nas v Puščavi še več drugih nemčurjev, ki pridejo pravočasno vsi na vrsto.

Organizacija županov. Za vse narodno življenje na Spodnještajerskem je neizmerno važnega pomena organizacija županov. Obeta se splošno prebujenje narodnega življenja. Tudi zadnji županski shod v Rogatecu, na minulo nedeljo se je obnesel prav dobro. Navzočih je bilo nad 50 vrlih in zavednih kmetov slovenskih, županov, svetovalcev in odbornikov rogaškega okraja. Ta shod v Rogatecu je pokazal zopet iznova, kako se je začelo naše kmetsko ljudstvo zanimati za vsa vprašanja javnega življenja. Slovenski občinski možje! Na poti izobrazbe in organizacije vztrajajte!

Slovenskim občinam. Občinski odbor na Dolu je sklenil kolkovati zanaprej vsa pisma z narodnim kolkom. Občine slovenske, posnemajte ta sklep!

Savinski Sokol. Častnemu starosti bratu Marku Lipold iz Mozirja je izročila deputacija „Savinskega Sokola“ častno diplomo za njegovo požrtvovalno delo ob času prvega obstanka tega Sokola. Sedemdesetletni starček je za sokolsko

stvar še vedno vnet in z radostjo zasleduje naše korake ter nas velikodušno podpira pri delu. Dal Bog, da bi naš častni Sokol še dočakal več desetletij ter stal nam vedno tako trdno in solsko zvesto ob strani.

Slovensko-nemška meja. Prva potovalna knjižnica za slovensko-nemško mejo se je osnovala pri Spodnji Sv. Kungoti nad Mariborom. Knjige, ki jih šteje knjižnica 85, se dobivajo pri domačem fantu Francu Grandošek.

I. redni občni zbor akad. teh. društva „Triglav“ v Gradcu se vrši dne 12. t. m. 1906. ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije „Schimmel“ s sledečim vspešnim: 1. čitanje zapisnika, 2. poročilo odborovo, 3. glavna poročila odbornikov, 4. poročilo preglednikov in načelnikov klubov, 5. volitve novega odbora, 6. slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

Radgona. V Radgoni in okolici je vse drevje kakor v enem cvetu. Prizor je vsled svoje pomladne svežosti in slikovitosti naravnost očarujoč.

Po Savinski dolini je pripeljal dne prvega majnika vlak državne železnice iz Spod. Dravograda v Celje z nemško zastavo. Slovenci so se zaradi tega izzivanja pritožili na železniško ravnateljstvo. Narodna občina Žalec je brzojavno protestirala.

Julij Rakusch, dosedanji župan celjski, izjavlja, da ne sprejme zopetne izvolitve v občinski zastop. Navaja preobremenitev in potrebo po odpočitku, nam pa se zdi, da je pravi vrok povsem drugje: možu ne ugaja več povodec nekaterih vsenemških naših meščanov.

Primorsko.

Novo parobrodno društvo. V Trstu so osnovali te dni novo parobrodno društvo z osnovnim kapitalom 10 milijonov kron, ki jih je lahko zvišati na 20 milijonov. Glavnico je pokrtil tretjino Lojd, dve tretjini pa Avstro-Amerikana parobrodno društvo. Namenjeno pa je novo ustanovljeno društvo, ki nosi ime „Union parobrodno akcijsko društvo“, za vožnjo iz Trsta v Brazilijo in Aržentinijo ter nazaj. V ta namen bo služilo devet ladij, in sicer jih da troje Lojd, troje Avstro-Amerikana in ostalo tretjino dobe novih. Ladje bodo odhajale pričeni s septembrom vsak mesec, z novim letom po dvakrat.

Porotne obravnave so v Trstu končane. Pred porotniki je stal med drugimi tudi 21letni Enea Lakovič, ki je živel več časa v intimnem razmerju z vdovo Marijo Kumar, pri kateri so se pokazali kmalu nasledki tega razmerja. Ker je občevala Kumar tudi še z drugimi moškimi, je bil Lakovič ljubosumen in 1. marca t. l. je oddal na svojo ljubico dva strela, v sebe pa tudi dva. Ranjena sta bila oba, vendar nihče smrtno. Porotniki so izjavili, da je storil obdolženec svoje dejanje v stanju hipne blaznosti, nakar je bil obsojen le zaradi prestopka orožnega patenta na 10 K globe.

Policija na konjih. Državna policija v Trstu se pomnoži za 30 mož na konjih. Ti policaji bodo nosili isto obleko kakor pešci, imeli bodo le težke kavalerijske sablje. Konje dobe iz dalmatinskega Sinja. Konjeniki policaji niso namenjeni samo za mesto, ampak tudi za okolico.

Pod vlakom. Vlak je povozil v bližini Nabrežine 54letnega pastirja Rajnica, ko je hotel pregnati svinjo s proge. Odrezalo mu je obe nogi.

V usta se je ustrelil v Trstu stražnik Josip Milič iz Zgonika pri Sežani. Bil je takoj mrtev. Vzrok samomora ni znan. Milič bi se bil moral poročiti minuli četrtek.

Z gorečim ogljem. V Trstu sta sklenila 27letni natakari Bon iz Gradišča in tri leta starejša lahkoživka Marušič iz Krke skupno umreti. V ta namen sta zažgala v sobi oglje in toliko časa vdihavala strupeni dim, dokler nista umrla. Vzrok samomora je bilo neko nesporazumljenje z Bonovim očetom.

I. vojaško veteransko društvo za Trst in okolico slavi meseca maja 25letnico društvene zastave. Slavnosti prisostvuje prejasna gospa nadvojvodinja Marija Josipina, kot zastavina kumica. Po marljivih pripravah soditi,

se ta slavnost prav lepo obnese. Vsa patriotična društva v Trstu in na Primorskem so obljubila svojo udeležbo. Priti hoče tudi mnogo veteranskih društev s Kranjskega, Koroškega in Štajerskega.

Dinamitni atentati pripravljeni. Ne more biti dvoma, da so položene v tunelih nove železnice mine, katerih žice so izpeljane bogvekam. Naši vladi se je večkrat poročalo, da so vstopili v delo pri teh predorih v delavce preoblečeni vojaški inženjerji, ki so storili svojo dolžnost. Nekaj tunelov je pregledala celo posebna komisija, ali kako je mogoče zaslediti, kje leži mina? Kdo sluti, za katerim kamnom vodi sled k razstreljivu? Zdaj pa poroča tržaški Sole, da so našli na progi nove železnice vse priprave za dinamitni atentat, ki bi učinkoval v slučaju eksplozije strahovito. Na lice mesta je odšla posebna sodna komisija. Z ozirom na to, da se vrši dne 15. julija t. l. slavnostna otvoritev te proge in se meni pripeljati po tej novi železnici celo sam vladar, so nekateri mnenja, da je bil pripravljen napad na našega vladarja.

Kranjsko.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je sklenil v zadnji svoji seji, da zagotavlja „Akademijo“ in „Prosveto“ vsake podpore, moralne in materialne, priznavajoč s tem visoko eksistenčno pravico tema dvema društvoma. Poročilo Slov. Naroda je bilo torej netočno, ki pravi, da smatra izvrševalni odbor „Akademijo“ in „Prosveto“ kot del organizacije narodno-napredne stranke. To že zategadelj ni mogoče, ker sta obe društvi nepolitični in pa zategadelj ne, ker sede v obeh društvih člani, ki se ne prištevajo narodno-napredni stranki.

V proslavo zmage hrvatske opozicije je izvrševalni odbor narodno-napredne stranke zadnje nedeljo v „Unionu“ priredil koncert. Nad takimi rečmi vzvišena ljubljanska inteligenca je blestela s svojo odsotnostjo. Videti jo je pač bilo v drugih gostilnah in celo pri „Volkssängerjih“ pri Slonu, a v Union je ni bilo. Blagor revnim na duhu in na — steu!

Avstrija hoče veljati že dalj časa za moderno državo. Že Körber je bil tega mnenja, da je dobro, če se včasih prebarva kaka stvar, da mislijo potem ljudje: glejte, glejte vse najnovejše! Tudi socijalno-reformatorične in socijalno-medicinske plakate v najbolj kričečih barvah je dal mož prilepiti na svoj vladni voz, na katerem je angažiral svoje ljudi z velikim bobnom in činelami. Takih čintaratabumov je bilo in jih je še mnogo; začeli so se s protialkoholnim kongresom in se nadaljujejo še danes v činelskem boju z jetiko. Da bi se poseglo do dna in da bi se v istini pričelo s socijalnimi reformami, kot edino pravo in uspešno profilakso ljudskih bolezni, snujejo se društva, dela tam-tam po listih, nabira se denar za sanatorije in izdajajo naredbe o pljuvanju. Kake članove imajo taka društva? Vedno le ljudi socijalno najboljše stoječih slojev, katerim se pijanec studi in kateri se jetike za svojo osebo boje. A dobri ton zahteva, da je vsako parfimirano krilo in vsak vladni frak pri takih akcijah, kjer se večletno društvnikovanje preje ali sleje honorira z redovi in kolajnami. In sanatoriji?! Pri sanatorijih se ima boj proti ljudskim boleznim nehati, a ne pričeti. Ali je res dobiti izobraženega človeka, ki bo mislil, da se odpravi alkoholizem s sanatoriji, ali da izgine jetika, če se sezida kje par paviljonov? Ali da se bo na ta način bolezen količkaj omejila? Odvzemite tistim slojem, ki so v nevarnosti, da zapadejo alkoholizmu ali tuberkulozi, prilikom do tega in rešili ste skoro vse — kar jih navzlic temu niste rešili, za tiste so stoprvo sanatoriji. Tako se bojuje proti ljudskim boleznim; sedanja metoda pa se bojuje samo proti boleznim posameznika. In zato je ves ta spektakel, kar se ga uganja pri nas in drugod več ali manj, čisto navaden pesek v oči. Revščine se ne odpravlja s sveta s tem, da se da kakemu beraču krajcar, če prav se na ta jako priprost način lahko pride v glas dobrosrčnega, za vse veliko vnetega, požrtvovalnega in na sebe prav nič mislečega človeka.

„Pri našem cesarju“. Nemški nacionalni profesor Peerz bi bil rad avanziral in je napisal knjižico, v kateri piše na smešno podložniški način o našem cesarju. Nemci pravijo takemu lizanju „streberstvo“, Slovenci pa podrepništvo. Taki ljudje vzbujajo pri pametnih le stud, nosijo patriotizem le na jeziku in preklicano malo koristijo dinastiji. C. kr. učitelju Krulcu v Ljubljani pa se je zdelo potrebno, to nemško stvar prevesti na slovenski jezik. Dohodek je sicer namenjen učiteljskemu konviktu, torej je namen koristen. Vendar namen ne posvečuje sredstva. Mislimo, da govorimo marsikateremu slovenskemu učitelju iz srca, če odsvetujemo šolskim svetom nakup te knjižice. Lizunstvo je lastnost, ki jo moramo iztrebiti iz sre slovenske mladine.

V proslavo hrvatske zmage. Ko so došla minulo soboto v Ljubljano brzojavna poročila o zmagi hrvatske opozicije, je sklenil župan Hribar, prirediti v ljubljanskem hotelu Union v proslavo Hrvatov koncert. Z velikim naporom se mu je naposled posrečilo, da so mu hoteli natisniti v Narodni tiskarni nekaj plakatov kot prilogo listu, ali ker so dobili to prilogo le nekateri naročniki lista in ni bilo o prireditvi tudi drugače nič znanega, je bila udeležba razmerna slaba.

Bela zastava. Pričetkom tega tedna je vihrala na ljubljanskem magistratu bela zastava v znamenje, da so zapori prazni. Redka prikazen za Ljubljano.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 171. vodstvena seja se je vršila v sredo dne 2. majnika 1906 v družbinih prostorih v „Narodnem domu“. Navzoči: Tomo Zupan prvomestnik, Aleksander Hudovernik blagajnik, Luka Svetec namestni prvomestnik, dr. Ivan Svetina, Ivan Šubic in dr. Pavel Turner. Svojo odsotnost je opravičil Anton Porekar. — Potem ko je prvomestnik Tomo Zupan ob 3. uri pop. otvoril sejo z običajnim pozdravom, se je sklenilo, da se nabavijo popolnoma umetnostno izdelani družbini nabiralniki, ako se oglasi dovolj odjemalcev za nje. Posamezni komadi bodo stali krog 10 K ter bode odjemalcem v naprej vplačati družbin potrošek za nabiralnik, ki pa ne preneha biti družbina last. Sklenilo se je, da se bodo odslej objavljali v vsakoletnem družbinem vestniku pri imenih posameznih podružnic tudi oni zneski, koje bodo skupile za „narodni kolek“. Potem ko se je še rešilo „kavino vprašanje“ ter upopolnemu podjetju koroških Slovencev za njihov „Učiteljski dom“ votiralo 200 kron in rešilo še nekaj drugih prošnja za podpore je zaključil prvomestnik ob 7. uri sejo. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 8. majnika 1906.

Ni je lepše stvari na svetu kakor so „fetrnarji“, posebno kedar jim „muzka špila“. In hvalabodibogu, v zadnjih letih se je ustanovilo dovolj teh društev, tako da se ni bati, da prehitro izumro. Če pa vendar, imamo — zopet hvalabogu! — že zanje nadomestilo. Že pri prihodnjih procesijah bodo nastopili in nastopali, veselite se, možje in mladeniči, žene in dekleta! A ne ljubljanska — tukaj ostane vse pri starem! — ampak gori daleč na Gorenjskem, v slavnih Gorjah. Tam, kjer rasto najlepša jabolka in hruške naše dežele, tamkaj so si gospod kaplan izmislili nekaj novega, finega in ustanovili so novo strelsko društvo. Člani bodo streljali na tarčo, na Marijine device, na čast župnika, škofa in poslancev slovenske ljudske stranke — če pride pa do istine, tudi na Turke in liberalce. Res, fino je, če slišimo puške pokati — (vse tako junaško se to poslušaj), a še finejše je gledati brhke katoliške mladeniče s puško v roki, z roženkrancem v aržetu in z lepo uniformo opravljene. Na glavah tiare iz pozlačenega papirja, bluze rumene in v belih, časih tudi rumenih spodnjih hlačah — vse v papeževih barvah — trepetaj ti srce Marijine device! In zraven še reševati mili svoj narod z uniformo kot tako in s šnopsom, (katerega pride v Gorjah po 21 litrov na glavo in leto), kako imenitna zavest. Slovenci smo res vsak dan večji narod!

Slovenski trgovski koledar v žepnem formatu izda za leto 1907. slovensko trgovsko društvo Merkur. Koledar bo imel poleg običajne

vsebine vsakega koledarja vsakovrstne podatke, ki so potrebni vsem kupčijskim slojem zlasti pa trgovcu, trgovskemu potniku in trgovskemu nastavljenju. Koledar bode prirejen in sestavljen tako, da bode v njem našel trgovec kratko in točno pojasnilo v vseh vprašanjih, ki nastajajo v trgovski praksi. Trgovski koledar bode zanesljiv kažipot trgovcu in trgovskemu nastavljenju, nepogrešen prijatelj in zanesljiv svetovalec mu bode nudeč mu lahko umljiva navodila. Z izdajo trgovskega koledarja zadosti „Slov. trgov. društvo Merkur“ živi in resni potrebi, saj je probujeni naš trgovski stan le predolgo pogrešal trgovskega koledarja. Smatramo za potrebno slovensko trgovstvo in sploh slovensko javnost že sedaj opozoriti na trg. koledar „slov. trgov. društva Merkur“, zlasti zatagadelj, da trg. koledarja, ki ga izda za leto 1907. društvo „Merkur“, ne bodo zamenjali s trg. koledarjem, ki ga hoče izdati neki zasebnik. Slovenskemu trgovstvu naj služi to v informacijo, da uravnajo svoje postopanje glede oddajanja inseratov, kakor pozneje glede kupovanja koledarja. Trgovski koledar slov. trgov. društva „Merkur“ je eminentno narodno podjetje, čegar prebitek se odmeni skladu za „Trgovski dom“. Temu obče koristnemu podjetju bode vsak zaveden Slovenec še bolj pa vsak slovenski trgovec in trg. nastavljenec dal prednost pred zasebnim podjetjem.

Perotninar. Tako je naslov mesečniku, ki ga je pričel izdajati lastnik I. kranjskega perotninarskega zavoda, Anton Lehrman. Mi smo povdarjali že lani v celi seriji člankov, kako važno bi moralo biti nam Slovencem perotninarstvo, ker so nam dani vsi pogoji za gojitev perotnine, treba je samo še znanja. Temu hoče odpomoči „Perotninar“, ki ga ne moremo drugače, kakor vsem našim kmetovalcem toplo priporočati. Opozarjamo pa tudi naše učiteljstvo na imenovani list. Naročnina znaša 2 K 40 v. na leto (Perotninar — Tržič na Kranjskem). List se peča tudi z umno rejo malih domačih živali. Morda se nam nudi še kaka prilika govoriti o tej stvari.

Listnica uredništva. Ilir. Bistrica: Ne bojte se! Smer listu ostane kakor je bila doslej. Z ostalim potrpite, prosimo, še nekaj dni. Hvala za vse! Nadaljujte! — Več dopisnikom: Tekom tedna dobe odgovore vsi, tudi tisti, ki že „tako težko čakajo“. Prosimo oprostila.

10.000 parov čevljev! 4 pari čevljev samo gld. 2-60.

Vsled ugodnega nakupa velikih množin se oddaje za nizko ceno: 1 par čevljev za gospode, 1 par za dame, črne ali rujave za zavezati, z močno zbitimi podplati, nov. oblika, 1 par modnih čevljev za gospode, 1 par za dame z obšivom elegantne in lahke. Vse 4 pare za gld. 2-60. Pri naročilu zadostuje dolgot. Pošilja proti povzetju. ~ Razpošiljalnica obuval Kohane, Krakov 110. ~ Kar ni prav, se zamenja.

Tri goldinarje velja poštni zaboječ brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)** lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom. Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Protinske in revmatične bolezni, bodljaje, trganje po udih, glavo- in zobobol, influenco, nahod itd. ozdravi, kakor priznava tisoče zahvalnih pisem, Fellerjev lepo dišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elza-Fluid“. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic franko 5 K, 24 malih ali 12 dvojnatih steklenic franko 8 K 60 v. in Fellerjeve odvaljalne rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“. 6 škatljic franko 4 K pri izdelovalcu E. V. Feller, lekarnar v Stubi, Elzin trg št. 138 (Hrvatsko).

izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller
vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Na prodaj je
hiša z vrtom in gozdom

četrt ure oddaljeno iz Kamnika. Proda se tudi posamezno. Cena za hišo in vrt 1000 kron, za gozd 700 kron. — Natančnosti se poizvedo pri g. Mat. Jeraju, županu v Podgorji pri Kamniku.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je
Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 18

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

„Naš List!“
Zahtevajte

5 kron in več zasluzka na dan!

Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi. 16

Družba pletilnih strojev za domače delavce

Tom. H. Whittick & Co.

Praga, Petrské námestí 7—254. Budapešta, Havas utca 3—254.

slo. Heiman.

Linec o/D.

Ces. kralj. privil. tov. za kav. sur. 16. grudi. 1880. št. 13120.

Cenjenim gospodinjam
priporočamo najtopleje
pravi : Franckov: primatek k kavi
kot najboljši kavni surogat,
izdelovan iz tozemskih surovin
v domači tovarni

Henr. Francka sinov
v Zagrebu.

Varstvena znamka.

D. X 7371 Mz. 06 I. J. W. L.

Česko posteljno perje po nizki ceni!
5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnabelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 23
Benedikt Sachsel, Lobes 369. P. Pízen, Česko.

Brezskrbno
družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Za čas sadenja.
43 vrst krompirja za saditi, dragocena, med temi 7 najzgodnejših vrst, ponuja iz lastnega pridelka Adalbert Faragó, c. kr. dvorni založnik v Zalaegerszeg, ob železn. progi Dunajsko Novo mesto - Velika Kaniža. Obsežni cenovniki na razpolago. 5

Vir zdravja so
brezalkoholne pijače
mej temi s pomočjo
Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov
okus malin, citron, jagod, črešenj,
dišečih jagod prirejene
šumeče limonade
nedosežne.
Edino pristne s to varstveno znamko.

Vsakoletna poraba nad 40 milijonov.
Edini izdelovalec
Prva češka akcijska družba
orientalnih sladkornih in čokoladnih izdelkov
Kraljevi Vinogradi, prej A. Maršner. <<<

Štikovana
v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlati medaljo.
Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska
Praktična i Lepa!
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.
Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.